

[Duborg.]

Partis Ordfører hævdede stærkt, at alle Husmænd stod bag ham. Jeg tvivler ganske overordentlig paa, at han har Ret heri. Jeg har ikke Spor af Grund til at tvivle paa, at de danske Husmænd i dette Spørgsmaal som i alle andre produktionsmæssige Spørgsmaal foretrækker den almindelige Andels-sammenslutning fremfor Overgang til Statsdrift. Det ærede Medlem Hr. Niels Frederiksen fremhævede videre, at i Tidens Løb vilde mægtige samfundsskabte Værdier indhøstes for Samfundet i dets Egenskab af Ejer.

Jeg tror, at man ved Behandlingen af dette Spørgsmaal maa skelne mellem to Grupper, som ikke kan behandles under eet. I den ene Gruppe kommer selve Landbrugsjorden, og den anden Gruppe omfatter grundmæssigt set al den Jord, der gaar over fra Benyttelse til Landbrug til Benyttelse til Bebyggelse eller anden lignende Anvendelse. Men for at blive ved den første Gruppe, som jeg her skal holde mig til, tror jeg nok, man kan hævde, at efter de Erfaringer, vi har gjort gennem de svundne Tider, vil det være meget vanskeligt at bevise, at der er Sandsynlighed for nogen nævneværdig Værdistigning af selve Jorden paa dette Omraade. Hvis vi blot gaar saa langt tilbage som ca. 50 Aar og betragter den reelle Jordværdi den Gang i Forhold til Jordværdien i Dag, saa vil vi se, at Tallene nu er noget højere. Men hvis vi regner med, at Brugerne af Jorden skulde have fuld Erstatning for de Forbedringer, de i disse 50 Aar har udført paa selve Jorden ved Dræning, Mergling, overhovedet Grundforbedring af enhver Art, altsaa Arbejde, hvorved der skabes Værdier, som under ingen Omstændigheder kan betegnes som samfundsskabte, saa tror jeg nok, at de fleste, som undersøger denne Sag til Bunds, vil komme til samme Resultat som jeg, at det er tvivlsomt, om der blev noget til Samfundet, idet jeg anser det for tvivlsomt, om der overhovedet kan paavises nogen Værdistigning i de sidste 50 Aar af selve de oprindelige Jordværdier. Om der en Gang i Fremtiden kan ske helt andre Ting, ved vi ikke. Men Paastanden om, at der er sket en saadan Værdistigning, hviler i det mindste ikke paa de hidtil vundne Erfaringer.

En helt anden Ting, som ingen Forbindelse har dermed, er den umaadelige Værdistigning, som finder Sted, naar Jorden gaa over fra at anvendes til Agerbrug til at skulle bebygges. Her finder der mægtige Værdistigninger Sted. Men af Hensyn til denne Værdistigning, med Hensyn til hvilken

Forholdet meget let kan ordnes og i nogen Grad allerede er ordnet ved særlig Lovgivning, behøver man ikke i mindste Maade at gaa til et saa uhyre revolutionært Skridt som at vende tilbage til Fæste. Jeg vil ogsaa gøre det høje Ting opmærksom paa, at Landmændene glemmer ikke, at det sidste Aarhundredes enorme Fremskridt i dansk Landbrug er kommet samtidig med en almindelig Overgang fra Fæste til Selveje. Ingen, der er nøje kendt med Landbrugets Forhold, tør alvorligt begrunde den Paastand, at de samme Fremskridt vilde have fundet Sted, hvis Fæsteforholdet var blevet opretholdt.

Den højtærede Statsminister er i Regelen meget anerkendende overfor Landbrugets Produktion og roser Landbruget for den store Produktionsfremgang, der har fundet Sted. Det forekommer mig derfor noget besynderligt, at den højtærede Statsminister ikke synes at kunne forstaa, at Venstre ogsaa i andre Erhvervsspørgsmaal bygger paa de Ideer, der har givet et saa udmærket Resultat indenfor Landbruget. Det er jo netop den dybeste Grund til Venstres Standpunkt i Erhvervsspørgsmaal, at det er blevet vor alvorligste Overbevisning, at Fremskridt indenfor Erhvervslivet maa skabes af Erhvervslivet selv og ikke ved Statsforanstaltninger, ikke ved Toldbeskyttelse eller ved Tilskud eller ved andre Former for Statsindgreb. Til Illustration heraf skal jeg kun nævne det mest iøjnefaldende, som — forekommer det mig — foreligger. Hvis vi tænker os, at de Mennesker, der for 50 Aar siden begyndte paa Oprettelse af Mejerier og Slagterier, havde henvendt sig til Staten og bedt om at faa nedsat en Kommission og om, at der maatte blive ansat Embedsmænd eller paa anden Maade skabt Mulighed af det offentlige for at oprette og organisere Mejerier og Slagterier, tror jeg nok, naar vi ser paa Forholdene i Dag, at det vilde være hævet over enhver Tvivl, at den højtærede Statsminister ikke i Dag havde haft Baggrund for de rosende Udtalelser om Landbrugsproduktionen, som han nu har, og at Danmark ikke da havde været det førende Land i hele Verden paa disse store Produktionsomraader, saaledes som det er nu. Det er derfor ikke et dogmatisk politisk Standpunkt, der binder os til denne Opfattelse af Erhvervsspørgsmaal, det er en gammel og dybt grundet Erfaring, vi bygger paa.

Dermed være ikke sagt, at Staten ikke kan støtte Erhvervslivet, og Staten støtter da ogsaa Landbruget i udstrakt Grad, men det er ikke paa den Maade, at der gribes